

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2014, Αρ. 2 (2014)

Σύγχρονες αναζητήσεις της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα: Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

4^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας
20-22 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδόπουλος Γιάννης

Πολυχρονόπουλου Σταυρούλα

Μισασιάνη Αγγελική

ISSN: 2529-1157

ΑΘΗΝΑ

Πρώιμο ψυχικό τραύμα και επιδράσεις σε
παραμέτρους της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής
κατά την φοιτητική ζωή

Ζωή Αντωνοπούλου

doi: [10.12681/edusc.287](https://doi.org/10.12681/edusc.287)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αντωνοπούλου Ζ. (2016). Πρώιμο ψυχικό τραύμα και επιδράσεις σε παραμέτρους της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής κατά την φοιτητική ζωή. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2014(2), 494–497.
<https://doi.org/10.12681/edusc.287>

Πρώιμο ψυχικό τραύμα και επιδράσεις σε παραμέτρους της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής κατά την φοιτητική ζωή

Ζωή Αντωνοπούλου
MA(Lond)

Υπ. Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου

zoi.anton@gmail.com

Περίληψη

Ως τραυματική μπορεί να οριστεί μία εμπειρία που βιώνεται από το άτομο ως απειλητική, σε σωματικό ή σε ψυχολογικό επίπεδο, σε ατομικό ή σε ευρύτερα συλλογικό επίπεδο. Η τραυματική εμπειρία επιφέρει μία συχνά ολοκληρωτική μεταβολή στον τρόπο πρόσληψης του κόσμου. Το άγχος είναι η σύνθετη ψυχοσωματική κατάσταση η οποία επέρχεται όταν το περιβάλλον προβάλλει αυξημένες απαιτήσεις από το άτομο. Η αναβλητικότητα είναι η συνειδητή ή μη αναβολή των υποχρεώσεων μέχρις ότου να καταστούν επείγουσες. Η παρουσίαση αναφέρεται στα ευρήματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετηθεί η ύπαρξη παιδικού τραύματος και η επίδραση που αυτό έχει στην εμφάνιση άγχους, αναβλητικότητας και άλλων παραγόντων ψυχοκοινωνικής προσαρμογής. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 600 προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Παντείου Πανεπιστημίου. Τα συμπεράσματα συνηγορούν με την υπάρχουσα βιβλιογραφία στο ότι η ύπαρξη τραυματικής εμπειρίας σχετίζεται στενά με αυξημένα επίπεδα άγχους και αναβλητικότητας.

Λέξεις- Κλειδιά

τραύμα, καταστασιακό άγχος, δομικό άγχος, αναβλητικότητα, φοιτητές

Abstract

Psychological trauma refers to any experience which poses a threat to a person's physical or psychological well-being, and brings about a complete change in that person's perception of the world. Stress is a complex psychosomatic state which occurs when the environment demands too much of the individual. Procrastination is defined as the conscious postponing of duties until they become imminent. The presentation discusses findings of a research on 600 undergraduate and postgraduate students, which coincide with existing literature in that psychological trauma is related to higher levels of stress and procrastination.

Keywords

trauma, state anxiety, trait anxiety, procrastination, students

Εισαγωγή

Ως ψυχικό τραύμα ορίζεται ένα συμβάν, το οποίο βιώνεται από το άτομο ως απειλητικό, σε σωματικό ή ψυχολογικό επίπεδο, συνοδεύεται από αισθήματα φόβου ή και τρόμου και απέναντι στο οποίο το άτομο αισθάνεται αβοήθητο [1]. Τραυματικό μπορεί να θεωρηθεί και ένα γεγονός, στο οποίο το άτομο ήταν μάρτυρας με την προϋπόθεση ότι βίωσε τα ίδια αρνητικά συναισθήματα. Το ψυχικό τραύμα μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας φυσικής καταστροφής, ενός ατυχήματος, μιας σοβαρής ασθένειας, σεξουαλικής ή συναισθηματικής κακοποίησης που έχει συμβεί στο ίδιο το άτομο ή στον περίγυρό του. Κατά την παιδική ηλικία, το αναπτυσσόμενο άτομο δεν έχει ακόμα διαμορφώσει τις άμυνές του, και αυτό το καθιστά ακόμη πιο ευάλωτο σε τραυματικές εμπειρίες.

Το καταστασιακό άγχος αναφέρεται στην εμπειρία δυσάρεστων συναισθημάτων όταν το άτομο αντιμετωπίζει ορισμένες ειδικές απαιτητικές καταστάσεις ή συμβάντα και είναι μία αντίδραση απέναντι σε μία προσωρινή κατάσταση, από την οποία το άτομο θεωρεί ότι απειλείται. Το δομικό άγχος αποτελεί, όπως και το καταστασιακό μία αντίδραση απέναντι σε μία απειλητική για το άτομο κατάσταση, διαφέρει όμως από αυτό στην ένταση, στη διάρκεια και την έκταση των καταστάσεων που το προκαλούν. Άτομα με υψηλό επίπεδο δομικού άγχους βιώνουν πολύ πιο έντονου βαθμού άγχος σε μεγάλο φάσμα καταστάσεων ή συμβάντων από ότι οι περισσότεροι άνθρωποι. Με αυτή την έννοια το δομικό άγχος μπορεί να θεωρηθεί ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας.

Ως αναβλητικότητα ορίζεται η συνειδητή ή μη, αναβολή των υποχρεώσεων μέχρις ότου αυτές καταστούν επείγουσες [2].

Σκοπός της έρευνας

Η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ πρώιμων τραυματικών εμπειριών και ύπαρξης άγχους και αναβλητικότητας σε δείγμα φοιτητικού πληθυσμού.

Υλικό και μέθοδος

Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 605 άτομα (203 άνδρες και 402 γυναίκες), προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Παντείου Πανεπιστημίου. Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και ανώνυμη. Χορηγήθηκαν: α) Η σύντομη μορφή του ερωτηματολογίου Πρώιμου Τραύματος (Early Trauma Inventory–Short Form, Bremner, 2007) [3] που περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τραυματικές εμπειρίες ποικίλης αιτιολογίας (T-I) με σωματική(T-II), συναισθηματική(T-III) και σεξουαλική κακοποίηση(T-IV)πριν από την ηλικία των 18 ετών, β) Η κλίμακα δομικού – καταστασιακού άγχους (State-trait anxiety inventory, Spielberger, 1983 [4,5], και γ) η κλίμακα αναβλητικότητας του Tuckman, (1991) [6].

Αποτελέσματα

Χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης συσχέτισης του Pearson. Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις στο επίπεδο 0,01 βρέθηκαν μεταξύ καταστασιακού και δομικού άγχους και πρώιμων τραυματικών εμπειριών: α) ποικίλης αιτιολογίας, β) συναισθηματικής και γ) σεξουαλικής κακοποίησης, και β) στο επίπεδο 0,001 μεταξύ Κ-και Δ-Άγχους και τραυματικών εμπειριών από σωματική τιμωρία, και με το σύνολο των τραυματικών εμπειριών. Στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις βρέθηκαν επίσης μεταξύ αναβλητικότητας και τραυματικών εμπειριών από σωματική και συναισθηματική κακοποίηση, καθώς και μεταξύ αναβλητικότητας και του συνόλου των τραυματικών εμπειριών (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Συσχετίσεις του πρώιμου τραύματος με το καταστασιακό, το δομικό άγχος και την αναβλητικότητα

Μεταβλητές	Πρώιμο Τραύμα				
	T-I ¹	T-II ²	T-III ³	T-IV ⁴	Total ⁵
K-A ^a	0,13**	0,20***	0,27**	0,11**	0,29***
Δ-A ^β	0,13**	0,22***	0,36**	0,14**	0,34***
Αναβλητικότητα	-0,02	0,11**	0,18***	0,08	0,13**

***p < 0,01, **p < 0,001

^aΚαταστασιακό Άγχος

^βΔομικό Άγχος

¹ Τραυματικές εμπειρίες ποικίλης αιτιολογίας

² Τραυματικές εμπειρίες- σωματική τιμωρία

³ Τραυματικές εμπειρίες-συναισθηματική κακοποίηση

⁴ Τραυματικές εμπειρίες-σεξουαλική κακοποίηση ή παρενόχληση

⁵ Σύνολο τραυματικών εμπειριών

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης υποδηλώνουν ότι οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες γενικά και ιδιαίτερα αυτές που προέρχονται από σωματική, συναισθηματική και σεξουαλική κακοποίηση, σχετίζονται με αυξημένα επίπεδα άγχους κατά την

ενήλικη ζωή Επίσης, τραυματικές εμπειρίες από σωματική τιμωρία και από συναισθηματική κακοποίηση σχετίζονται με την εμφάνιση τάσεων αναβλητικότητας.

Βιβλιογραφία

- 1.American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Vol. 4th.Washington, DC: Author; 2000. Text Revision
- 2.Thakkar, Neal, ‘Why procrastinate: An Investigation of the Root causes behind procrastination’ στο Lethbridge Undergraduate Research Journal, 2009, Vol. 4, number 2
- 3.Bremner JD, Bolus R, Mayer EA. Psychometric properties of the Early Trauma Inventory-self report. J Nerv Ment Dis 2007; 195:211–218..
- 4.Spielberger CD, Gorsuch RL, Lushene PR, Vagg PR, Jacobs AG.1983. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (Form Y). Consulting Psychologists Press, Inc.: Palo Alto.
- 5.Fountoulakis, K. N., Papadopoulou, M., Kleanthous, S., Papadopoulou, A., Bizeli, V., Nimatoudis I. Iacovides A., Kaprinis G.S. (2006). ‘Reliability and psychometric properties of the Greek translation of the State-Trait Anxiety Inventory form Y: Preliminary data’, Annals of General Psychiatry 5:1
- 6..Tuckman, B.W. (1991) The development and concurrent validity of the Procrastination Scale. Educational and Psychological Measurement, 51, 473-480.